

УДК: [378.016:780.616.432]:17.026.3

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2024.5.01.09>© **Лі Юаньці**

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Китай

email: 296896495@qq.com<https://orcid.org/0009-0008-0080-2878>© **Олена Попова**

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С. Сковороди Харків, Україна

email: tubaeva@gmail.com<https://orcid.org/0000-0003-1611-5956>

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ЕМПАТІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено проблемі формування емпатійної культури майбутнього вчителя, актуальність якої на соціально-педагогічному рівні визначається потребою сучасного суспільства в педагогах, здатних до співчуття, співпереживання, які володіють толерантністю та емпатією як професійною цінністю; на теоретико-методологічному – необхідністю створення теоретичних засад формування емпатійної культури майбутніх учителів під час професійної підготовки; на методико-технологічному – потребою у розробці системи навчально-методичного забезпечення формування означеної культури майбутніх педагогів. Акцентовано увагу на тому, що будучи складним і багатоскладовим феноменом, емпатійна культура у студентів не виникає стихійно та самостійно в процесі професійної підготовки, а потребує цілеспрямованого формування цієї якості особистості майбутнього педагога. Розглянуто поняття «формування емпатійної культури» майбутніх учителів як процес, спрямований на набуття ними спеціальних знань (про емпатію, її механізми, емпатію як професійної цінності вчителя, емпатійну взаємодію суб'єктів освітнього процесу тощо) та опанування емпатійними вміннями (емоційно відгукуватися на переживання учня, обирати адекватні способи поведінки відповідно до емоційного стану суб'єктів взаємодії тощо).

Проаналізовано погляди китайських учених щодо факторів впливу на формування емпатійної культури майбутніх фахівців, зокрема педагогів-музикантів: макрофактори (соціокультурні та економічні чинники; сімейне оточення та родинне виховання); культивування моральних чеснот та практичного застосування соціалістичних основних цінностей; інформаційне середовище; спілкування з представниками різних соціальних груп; особистісні фактори (когнітивні та емоційні здібності, здатність до співчуття та співпереживання) та ін.

Ключові слова: емпатійна культура, формування, фактор впливу, майбутній учитель, китайські вчені

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.

Актуальність проблеми формування емпатійної культури майбутніх учителів визначається наявністю суперечностей та невідповідностей між зростаючою потребою суспільства в учителі, здатному до співчуття, співпереживання, що володіє толерантністю

та емпатією, а також необхідністю створення теоретичних основ формування означеної культури в процесі їхньої професійної підготовки та потребою в розробці практичного забезпечення ефективного формування емпатійної культури майбутніх учителів. Особливої актуальності проблема формування емпатійності набуває для педагога-музиканта, оскільки

ки музика концентрує в собі духовну енергію «інших» і, як наслідок, професія вчителя музичного мистецтва неможлива поза емпатією (Лі Юаньці, 2023).

Аналіз основних досліджень і публікацій. Досліджуючи проблему розвитку емпатії та формування емпатійної культури, китайські вчені (Лін Гіруй, 2010; Суй Хуацзе, 2016; Фань Мінхуей, 2017; Фен Чженьцзюнь, 2016; Цзян Лін, 2016; Чжан Сяовен, 2012; Чжун Жибін, 2016 та ін.) вивчають її як інтегративну якість особистості фахівця, аналізують зміст структурних компоненти емпатійної культури здобувачів освіти, у тому числі майбутніх педагогів-музикантів (Жао Ке, 2018; Лі Сяньє, 2014; Ні Хонгян, 2022; Чжу Хуей, 2022 та ін.). У працях китайських учених (Фан Шаося, 2010; Лі Фан & Чжен Сюе, 2013; Лі Яжен, & Чжан Руйбін, 2014; Хан Фенші, & Шао Шухун, 2019; Чень Юйюй, Ма Юе, & Юй Чжаньюй, 2020; Чжан Ю Флірт, 2022 та ін.) міститься багато обґрунтованих положень щодо розуміння факторів впливу на формування емпатійної культури майбутніх фахівців, у тому числі майбутніх педагогів-музикантів. Це вимагає вивчення наукового доробку учених у означеному напрямі, що сприятиме подальшому розвитку теоретичних засад розв'язання досліджуваної нами проблеми у закладах вищої освіти як КНР, так і України.

Формулювання цілей та завдань статті. Метою дослідження є аналіз поглядів китайських учених щодо факторів впливу на формування емпатійної культури здобувачів вищої освіти для збагачення теоретичних засад розв'язання порушеної проблеми. Досягнення поставленої мети вимагає уточнення ключових понять дослідження «емпатійна культура», «формування емпатійної культури».

Виклад основного матеріалу та його результатів. Розкриваючи суть емпатійної культури, у тому числі педагога-музиканта, китайські вчені виходять з того, що емпатія передбачає здатність розуміти і приймати інших у міжособистісній взаємодії, а також висловлювати це почуття до інших у теплій і шанобливій формі. З огляду на це, саме емпатія вчителя сприяє розвитку добрих і плідних взаємин вчителя з учнем. Емпатійні вчителі допомагають учням відчувати повагу, розуміння та прийняття, створюють приємний настрій та поглиблюють

їхню довіру до педагога, а також сприяють розвитку добрих стосунків між педагогом та здобувачем освіти (Лі Юаньці, 2024).

На підставі узагальнення результатів досліджень китайських учених у сфері порушеної проблеми під емпатійною культурою вчителя розуміємо складову його професійної культури, в якій співчуття, співпереживання і толерантність виступають провідними цінностями професійної діяльності.

Будучи складним і багатоскладовим феноменом, емпатійна культура в майбутніх учителів не виникає стихійно та самостійно в процесі професійної підготовки, а є компонентом його педагогічної майстерності та професіоналізму, що потребує цілеспрямованого формування цієї якості особистості майбутнього педагога. Формування емпатійної культури майбутніх учителів розглядаємо як процес, спрямований на набуття ними спеціальних знань (про емпатію, її механізми, емпатію як професійної цінності вчителя, емпатійну взаємодію суб'єктів освітнього процесу тощо) та опанування емпатійними вміннями (емоційно відгукуватися на переживання учня, обирати адекватні способи поведінки відповідно до емоційного стану суб'єктів взаємодії тощо).

Аналіз стану розв'язання проблеми формування емпатійної культури майбутніх учителів показав, що в сучасних умовах продуктивне здійснення цього процесу вимагає розуміння, які фактори впливають на результативність означеного процесу. Це надасть можливість сформулювати аргументоване уявлення про процес формування емпатійної культури майбутніх учителів у освітньому закладі і на цій основі розробити модель цього процесу.

Студенти – це соціальна група людей, які несуть у собі майбутнє держави та надію нації, відіграють незамінну та життєво важливу роль у розвитку країни та прогресі суспільства. Водночас більшість сучасних студентів університетів, підкреслює Чжан Ю Флірт, – це ще діти, і вони звикли бути егоцентричними і надмірно стурбованими власною особистістю, їм бракує емпатії, тобто здатності мислити по-іншому, що робить їх менш схильними ставити себе на місце іншої людини, думати про проблеми та ігнорувати емоції та почуття іншої людини, коли вони покинули свої сім'ї і навча-

ються та живуть у колективному середовищі, такому яким є університет. Усе це значною мірою впливає на навчання, життя, фізичний і розумовий розвиток та міжособистісні стосунки студентів університетів, що призводить до труднощів в адаптації, навчанні та взаємодії з учасниками освітнього процесу (Чжан Ю Флірт, 2022). Тому важливо проаналізувати фактори, що впливають на емпатію студентів освітніх закладів, щоб забезпечити емпатійний розвиток майбутніх фахівців.

Китайські вчені серед факторів впливу на формування емпатійної культури студентів виокремлюють макрофактори, до яких, передусім, відносять соціокультурні та економічні чинники. Студенти живуть у певному «соціокультурному контексті», тож указані фактори мають певний вплив на розвиток їхньої емпатії. Учені КНР провели «перехресний» історичний метааналіз емпатії і виявили, що рівень національного економічного розвитку та ступінь національної уваги до освіти позитивно впливають на розвиток здатності до емпатії у студентів коледжів (Янь Сі, Су Джей Ло, & Су ЙДжей, 2017). Національний економічний розвиток, задоволення основних потреб матеріального життя надають достатньо ресурсів і здатності почати звертати увагу на інших, а отже, створюють сприятливі умови для формування емпатійної культури.

У національній освітній політиці КНР приділяється все більше уваги фундаментальній освітній концепції «Навчання чеснот протягом усього життя», а уряд висунув чіткі вимоги щодо культивування та практичного застосування соціалістичних основних цінностей (Чжан Ю Флірт, 2022; Юань Гірен, 2014).

Китайські вчені серед факторів впливу на формування емпатійної культури студентів виокремлюють фактори сімейного оточення й виховання.

Так, Лі Фан і Чжен Сюе експериментально встановили, що важливим фактором, який впливає на здатність до емпатії, є те, чи є студент єдиною дитиною в сім'ї, чи ні. Наразі, не єдині діти мають значно вищий рівень емпатійного занепокоєння, ніж єдині діти (Лі Фан, & Чжен Сюе, 2013).

Ху Веньбін, Гао Цзянь, Кан Тіечжун та інші дослідники виявили, що емоційна те-

плота та розуміння батьківських стилів виховання позитивно пов'язані з емпатійними здібностями студентів і мають значний позитивний прогностичний ефект на подальшу життєдіяльність дитини, тоді як негативні стилі виховання, такі як покарання та суворість, негативно пов'язані з емпатійними здібностями здобувачів освіти і мають значний негативний вплив на особистість. При цьому батьки відіграють більшу роль, ніж матері (Ху Веньбін та ін., 2009). Отже, стилі батьківського виховання також значною мірою впливають на емпатійні здібності студентів.

Хан Фенші, і Шао Шухун виявили значну негативну кореляцію між дитячою психологічною травмою та емпатією, і що студенти сільських коледжів страждали від більшої фізичної занедбаності та емоційного насильства, ніж студенти міських коледжів, і що чим більше травматичного досвіду вони мали в дитинстві, тим гіршою була їхня емпатія (Хан Фенші, & Шао Шухун, 2019)

Крім того вчені КНР відзначають, що поширення інформаційних мереж та Інтернет-ресурсів, мобільних телефонів та інших смарт-пристроїв, а також онлайн-ігор певною мірою впливають на здатність студентів до емпатії. Так, Чен Ю та ін. виявили, що дисфункціональні наративи, частково опосередковуючи зв'язок між ігровою залежністю та емпатією, здатні передбачити вплив ігрової залежності на емпатію (Чень Ююй, Ма Юе, & Юй Чжаньюй, 2020).

Групою цих учених з'ясовано, що негативний вплив ігрової залежності від онлайн-ігор на повсякденну роботу, життя та навчання призвів до того, що емоційна дисфункція здобувачів освіти став більш помітним. Крім того, надмірне захоплення онлайн-іграми ускладнює для інтернет-залежних студентів здатність виражати своїх емоції, що, у свою чергу, посилює їхні труднощі у розкритті своїх почуттів.

Оскільки емпатія відображає здатність розуміти емоції та наміри інших, тож міжособистісне спілкування є значущим впливовим фактором для формування емпатійної культури майбутнього вчителя. Якщо студенти постійно долучаються до різних міжособистісних взаємодій, вони стають більш чутливими

до емоційних потреб інших і більш здатні розглядати проблеми з точки зору інших. Тому, як зазначають Лі Фан і Чжен Сюе, педагоги мають заохочувати студентів розширювати свої «горизонти спілкування», не лише більше спілкуватися зі знайомими людьми, а й заохочувати здобувачів освіти посилювати взаємини з людьми з усіх верств суспільства. У такий спосіб студенти можуть зрозуміти емоційні прояви та емоційні потреби різних людей, а також більш комплексно підвищити свою власну емпатію, яка відіграватиме важливу роль у розвитку їхніх власних навичок соціального й педагогічного спілкування (Лі Фан, & Чжен Сюе, 2013). Отже важливим фактором, що впливає на розвиток емпатії є міжособистісне спілкування між учасниками освітнього процесу в ЗВО.

Серед особистісних факторів, які впливають на формування емпатійної культури студентів китайські вчені виокремлюють, передусім, когнітивні здібності, сформованість емоційної сфери студентів, Я-концепції, а також таких якостей особистості, як моральність, чутливість, здатність до співпереживання тощо.

Так, досліджуючи вплив когнітивних здібностей на емпатію студентів коледжів, Лі Яжен і Чжан Руйбін виявили, що існує значна позитивна кореляція між зазначеними здібностями та емпатією, а також з'ясували, що когнітивний стиль є значущим предиктором емпатії (Лі Яжен, & Чжан Руйбін, 2014). Також на емпатію впливає Я-концепція здобувачів вищої освіти. Чжун Вейфан із своїми колегами виявили, що Я-концепція має тісний зв'язок з емпатією. «Дотичні стосунки», для яких є характерним взаємозалежне «Я», мають значний позитивний вплив на емпатію студентів коледжу (Чжун Вейфан, Чень Хуйфан, Сі Лінь & ін., 2020).

На думку дослідників КНР, у формуванні й розвитку емпатійної культури студентів не можна ігнорувати вплив гендерних особливостей здобувачів освіти. Стать є важливим фактором, що впливає на емпатію студентів та формування їхньої емпатійної культури. Так, Фан Шаося експериментально довів, що здатність до розпізнавання емпатії у студенток вища, ніж у студентів-чоловіків, що може бути пов'язане з такими рисами жіночої осо-

бистості, як чутливість, залежність і міжособистісний стиль (Фан Шаося, 2010).

Підсумовуючи, зазначимо, що на сучасному етапі вища музично-педагогічна освіта перетворюється з суто професійної освіти на освіту культурного розвитку суспільства. Загальною тенденцією розвитку музично-педагогічної освіти як у КНР, так і в Україні є зміна з функціонального, предметно-орієнтованого підходу до підготовки майбутнього вчителя, у тому числі педагога-музиканта, на культуроцентрикований, партисипативний та особистісно орієнтований підходи. Така зміна, на нашу думку, сприятиме формуванню в майбутніх педагогів емпатійної культури.

Висновки. У сучасному суспільстві можна виявити, що здатність і рівень емпатії студентів коледжів загалом не є високими, що свідчить про те, що є багато можливостей для вдосконалення, а результати китайських учених і дослідників показали, що на формування емпатійної культури студентів, у тому числі майбутніх педагогів-музикантів, слід підвищувати увагу. Емпатія допомагає майбутнім учителям розвивати такі професійні якості, як комунікабельність, гуманізм, любов до учнів, що виявляється в повазі до них та розуміння їхніх станів, здатність до співпереживання і співчуття, що матиме значний вплив на їхнє навчання, життя, міжособистісні стосунки і майбутню професійну діяльність.

До факторів формування емпатійної культури студентів китайські вчені відносять: макрфактори (соціокультурні та економічні чинники; сімейне оточення та родинне виховання); культивування моральних чеснот та практичного застосування соціалістичних основних цінностей; спілкування з представниками різних соціальних груп; інформаційне середовище; особистісні фактори (когнітивні та емоційні здібності, здатність до співчуття та співпереживання) та ін. Урахування цих факторів дає можливість правильного вибору стратегій формування емпатійної культури майбутніх педагогів.

Перспективи подальших досліджень та рекомендації. Вектор подальших наукових розвідок буде спрямований на порівняльний аналіз досвіду формування емпатійної культури в закладах вищої освіти КНР та України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Лі Юаньці (2023). Феноменологічний аналіз емпатійної культури вчителя музичного мистецтва у світовому науковому дискурсі. *Вісник науки та освіти Серія «Педагогіка»* : журнал. № 8(14). С. 598-614. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-598-614](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-598-614)

Лі Юаньці (2024). Обґрунтування китайськими вченими суті емпатійної культури та значення її формування для майбутніх учителів музичного мистецтва. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. № 2(36). С. 271-282. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2\(36\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2(36))

赵可, 周成海. 论教师移情的重要性及其培养 (Жао Ке, Чжоу Ченгай. Про значення емпатії вчителя та її розвиток). *教育评论* / 2018年第11.

李凡, 郑雪. (2013). 大学生共情特征分析及对策研究 以广州市大学生为例 (Лі Фан, Чжен Сюе. Аналіз характеристик емпатії студентів коледжів та дослідження контрзаходів. На прикладі студентів університету в місті Гуанчжоу [J]). *China Power Education*. 4: 200-206.

李亚珍 张瑞彬. (2014). 心理学专业学生的认知风格及认知风格与认知能力的关系 (Лі Яжен, Чжан Руйбінь. Когнітивні стилі студентів-психологів та взаємозв'язок між когнітивними стилями та когнітивними здібностями). *情感能力研究--以高等医学院校为例[N]. 集美大学学报*. 15(2):25-29.

红岩 (2017). 名优秀的音乐教师应该具备的素质 (Ні Хонгян. Якості, якими повинен володіти чудовий вчитель музики). URL: <https://m.fx361.com/news/2017/0927/2347559.html>

方少霞 (2010). 移情对重庆高校大学生人际关系的影响 (Фан Шаося. Вплив емпатії на міжособистісні стосунки студентів коледжів в університетах Чунціна). *研究[D]. 重庆: 西南大学*.

韩凤时, 邵淑红. (2019). 大学生童年创伤与移情研究 (Хан Фенші, Шао Шухун. Дослідження дитячої травми та емпатії серед студентів коледжу [J]). *学生作品*, 19: 177-178.

胡文斌, 高健, 康铁军等. (2009).大学生共情与父母教养方式的关系及影响因素探讨 (Ху Веньбінь, Гао Цзянь, Кан Тиечжун та ін. Дослідження взаємозв'язку між емпатією та стилями виховання студентів коледжу та факторами, що на них впливають) [J]. *中国健康心理学杂志*. 17(9):1050-1055.

陈宜宇、马跃、于占宇. (2020). 新游戏视角下网络游戏成瘾对大学生共情的影响:叙事障碍的中介作用[J]. (Чень Июй, Ма Юе, Юй Чжаньюй. Вплив залежності від онлайн-ігор на емпатію серед студентів коледжів з точки зору нової ігрової ери: посередницька роль наративних розладів [J]), *中国健康心理学杂志*. 28(8):1268-1272.

张晓文 (2012). 大学生共情能力与人际交往的相关研究* (Чжан Сяовен. Дослідження емпатії та міжособистісного спілкування серед студентів університету). *新疆大学学报(哲学与人文社会科学版)*. 年11月 第40卷第6期. (南京工业大学 心理健康教育指导中心, 江苏 南京 210024)

张宇翱 (2022). 大学生移情能力的影响因素与培养途径 (Чжан Ю Флірт. Чинники впливу та шляхи розвитку емпатійних здібностей у студентів коледжів). *爱情婚姻和家庭*. URL :<https://pubscholar.cn/articles/c0e243ceef2557d4cb955e34c1c2da42fbde990f42ce0b46c1843c2746827c818ff607d75772454c9c6fbdc2629063de>

钟伟芳, 陈慧芳, 谢丽银, 等. (2020). 大学生自我概念与移情的关系 (Чжун Вейфан, Чень Хуйфан, Сі Лінь та ін. Взаємозв'язок між Я-концепцією та емпатією серед студентів коледжу) [J]. *中国健康心理学杂志*, 28. 116-119.

袁继蓉 (2014). 坚持立德树人根本加强社会主义基本价值观教育——深入学习贯彻习近平同志在北京大学师生座谈会上的讲话精神. 重要讲话精神 (Юань Гірен. Посилення виховання на соціалістичних базових цінностях шляхом дотримання принципу встановлення моральної цілісності - Поглиблене вивчення та імплементація промови товариша Сі Цзіньпіна на симпозиумі для викладачів та студентів Пекінського університету. *Дух важливих промов* [J]. *云南教育: 对当前问题的展望*, 6: 1-3.

苏继洛、苏永杰 (2017). 共情的时代变迁: 跨历史元分析[J] (Янь Сі, Су Джей Ло, Су Й Джей. Зміна часів емпатії: перехресний історичний мета-аналіз [J]). *心理技术及应用*, 5(10):578-585.

REFERENCES

Li Yuantsi (2023). Fenomenolohichniy analiz empatiinoi kultury vchytelia muzychnoho mystetstva u svitovomu naukovomu diskursi [Phenomenological analysis of the empathic culture of the music teacher in the world scientific discourse]. *Visnyk nauky ta osvity Seriiia «Pedahohika»: zhurnal. № 8(14). S. 598-614. DOI : [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8\(14\)-598-614](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-8(14)-598-614) [in Ukrainian].*

Li Yuantsi (2024). Obgruntuvannia kytayskymy vchenymy suti empatiinoi kultury ta znachennia yii formuvannia dlia maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Grounding by Chinese scientists of the essence of empathic culture and the importance of its formation for future music teachers]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriiia «Pedahohika». № 2(36). S. 271-282. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2\(36\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2(36)) [in Ukrainian].*

赵可, 周成海. 论教师移情的重要性及其培养. (2018). [On the meaning of teacher empathy and its development]. *教育评论 年第11 [in Chinese].*

李凡, 郑雪. (2013). 大学生共情特征分析及对策研究 以广州市大学生为例[J]. [An analysis of the characteristics of college students' empathy and a study of countermeasures. On the example of university students in the city of Guangzhou]. *China Power Education, 4: 200-206. [in Chinese].*

李亚珍 张瑞彬. (2014). 心理学专业学生的认知风格及认知风格与认知能力的关系 [Cognitive styles of psychology students and the relationship between cognitive styles and cognitive abilities]. *情感能力研究--以高等医学院校为例[N]. 集美大学学报. 15(2):25-29. [in Chinese].*

红岩 (2017). 名优秀的音乐教师应该具备的素质 [Qualities that a great music teacher should possess]. URL : <https://m.fx361.com/news/2017/0927/2347559.html> [in Chinese].

方少霞(2010). 移情对重庆高校大学生人际关系的影响 [The Effects of Empathy on Interpersonal Relationships of College Students in Chongqing Universities]. *研究[D]. 重庆: 西南大学. [in Chinese].*

韩凤时, 邵淑红. (2019). 大学生童年创伤与移情研究 [A study of childhood trauma and empathy among college students] [J]. *学生作品, 19: 177-178. [in Chinese].*

胡文斌, 高健, 康铁军等. (2009). 大学生共情与父母教养方式的关系及影响因素探讨 [An examination of the relationship between empathy and the parenting styles of college students and the factors influencing them] [J]. *中国健康心理学杂志. 17(9):1050-1055. [in Chinese].*

陈宜宇、马跃、于占宇. (2020). 新游戏视角下网络游戏成瘾对大学生共情的影响:叙事障碍的中介作用 [J]. [Effects of Online Gaming Addiction on Empathy Among College Students in a New Gaming Era: The Mediating Role of Narrative Disorders] [J], *中国. 健康心理学杂志. 28(8):1268-1272. [in Chinese].*

张晓文 (2012). 大学生共情能力与人际交往的相关研究* [A study of empathy and interpersonal communication among university students]. *新疆大学学报(哲学与人文社会科学版). 年11月 第40卷第6期. (南京工业大学 心理健康教育指导中心, 江苏 南京 210024) [in Chinese].*

张宇翔 (2022). 大学生移情能力的影响因素与培养途径 [Factors of influence and ways of developing empathic abilities in college students]. *爱情婚姻和家庭. [in Chinese].*

钟伟芳, 陈慧芳, 谢丽银, 等. (2020). 大学生自我概念与移情的关系 [The relationship between self-concept and empathy among college students] [J]. *中国健康心理学杂志, 28. 116-119. [in Chinese].*

袁继瑛 (2014). 坚持立德树人根本加强社会主义基本价值观教育—深入学习贯彻习近平同志在北京大学师生座谈会上的讲话精神. 重要讲话精神 [Strengthening Education on Socialist Basic Values by Adhering to the Principle of Establishing Moral Integrity - In-depth Study and Implementation of Comrade Xi Jinping's Speech at a Symposium for Teachers and Students of Peking University. The Spirit of Important Speeches] [J]. *云南教育: 对当前问题的展望, 6: 1-3. [in Chinese].*

苏继洛、苏永杰 (2017). 共情的时代变迁: 跨历史元分析[J] [The changing times of empathy: A cross-historical meta-analysis]. [J]. *理技术及应用, 5(10):578-585. [in Chinese].*

Надійшла до редакції / Received: 22.04.2024
Рекомендовано до друку / Accepted: 03.06.2024

DOI <https://doi.org/10.34142/27091805.2024.5.01.09>

© **Li Yuantsi**

Postgraduate student of the Department of Osvitology and Innovative Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

China

email: 296896495@qq.com

<https://orcid.org/0009-0008-0080-2878>

© **Olena Popova**

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Osvitology and Innovative Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

Kharkiv, Ukraine

email: tubaeva@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1611-5956>

FACTORS OF INFLUENCE ON THE FORMATION OF EMPATHIC CULTURE AMONG STUDENTS OF HIGHER EDUCATION

The article is devoted to the problem of forming an empathetic culture of the future teacher, the relevance of which at the socio-pedagogical level is determined by the need of modern society for teachers who are capable of compassion, empathy, who possess tolerance and empathy as a professional value; on the theoretical and methodological level - the need to create theoretical foundations for the formation of empathic culture of future teachers during professional training; on the methodological and technological level - the need to develop a system of educational and methodological support for the formation of a defined culture of future teachers.

Object (the purpose and task of the research). The purpose of the study is to analyze the views of Chinese scientists regarding factors influencing the formation of empathetic culture of higher education students in order to enrich the theoretical foundations of solving the problem. Achieving the set goal requires clarifying the key concepts of the research «empathic culture», «formation of empathic culture».

Results. The article focuses on the fact that, being a complex and multifaceted phenomenon, empathic culture among students does not arise spontaneously, but requires purposeful formation of this personality quality of the future teacher. The concept of «formation of empathic culture» of students is considered as a process aimed at their acquisition of special knowledge and mastery of empathic skills.

The views of Chinese scientists regarding factors influencing the formation of the empathic culture of future specialists, in particular music teachers, were analyzed: macro factors (socio-cultural and economic factors; family environment and family education); cultivation of moral virtues and practical application of socialist core values; participation in communication with representatives of various social groups; personal factors (cognitive and emotional abilities, the ability to sympathize and empathize), etc.

Conclusions. In today's society, it can be found that the ability and level of empathy of college students are generally not high, which indicates that there are many opportunities for improvement, and the results of Chinese scientists and researchers have shown that the formation of an empathic culture of students, including future teachers -musicians, attention should be increased. The factors of formation of empathic culture of students, which are researched by Chinese scientists, were analyzed (macro factors, pedagogical and personal factors). It is noted that taking into account these factors makes it possible to choose the right strategies for the formation of empathic culture of future teachers.

Keywords: empathic culture, formation, influence factor, future teacher, Chinese scientists